

דבר-תורה: רעיונות קצרים, משלים וסיפורים לפרשיות השבוע מועדים ואירועים שונים שלוקטו ונאספו לאוצרו של הרב שלמה הלוי שליט"א

חג סוכות

מהי המשמעות המיוחדת של חג הסוכות?

שלושה מועדי מפגש

עתה, מן הראוי, שנתבונן ונבחן יותר, כפי יכולתנו והשגתנו, מהי המשמעות המיוחדת של חג הסוכות.

שלושה רגלים נתן לנו הקדוש ברוך הוא, שלושה ציוני דרך מרכזיים בהתהוותנו לעם, שלושה מועדי מפגש בינינו לבין אבינו אוהבנו - "שלוש פעמים בשנה יראה כל זכורך את פני ה' אלהיך במקום אשר יבחר, בחג המצות ובחג השבועות ובחג הסוכות..." (דברים טז טז) חג הפסח - "זמן חרותנו". יצאנו ממצרים באותות ובמופתים גדולים, הקב"ה בחר בנו לעם. מציינים אנו את הולדת עם ישראל. חג השבועות - "זמן מתן תורתנו". יום נשגב וגדול, היום שבו כרתנו ברית עם הקב"ה וקיבלנו את התורה הקדושה. חג הסוכות - "זמן שמחתנו". ואנו שואלים - לשמחה, מה זו עושה? מהו ציון הדרך, מהו המאורע המיוחד, מהי סיבת המפגש - בחג הסוכות?

"כי בסוכות הושבתי"

נאמר בתורה (ויקרא כג מב-מג): "בסוכות תשבו שבעת ימים, כל האזרח בישׂראל ישבו בסוכת: למען ידעו דרתיכם כי בסוכות הושבתי את בני ישׂראל בהוציא אותם מארץ מצרים, אני ה' אלהיכם".

מהן אותן סוכות בהן ישבו עם ישראל בהיותם במדבר, ומדוע כה ראויות הן לציון?

בגמרא (סוכה יא ע"ב) נחלקו התנאים באלו סוכות מדובר. רבי אליעזר אומר: עשה הקב"ה לעם ישראל סוכות של "ענני כבוד" - שבעה עננים שהקיפום מכל צד, שמרו והגינו עליהם מפני סכנות המדבר, ואף הנעימו להם את הדרך. רבי עקיבא אומר: סוכות ממש עשו להם, כדרך הולכי דרכים שעושים לעצמם סוכות להגנה מפני מזג האוויר.

בדרך רעיונית, מבארים המפרשים כי למעשה אין כאן מחלוקת בעצם העובדות. גם ענני כבוד הקיפו את עם ישראל במדבר, וגם סוכות ממש עשו בחנייתם במקומות שונים. ואולם הדיון הוא לזכר מה חוגגים את חג הסוכות. נבחן את שני הטעמים, ונראה כי למעשה שניהם משלימים זה את זה לרעיון אחד.

זכר לענני כבוד

דעה אחת - זכר לענני הכבוד, מה המיוחד בעננים אלו?

נסים רבים עשה הקדוש ברוך הוא לעם ישראל, ניסים גדולים ועצומים, שינוי כל מערכות הטבע - החל מכך ש"בני ישראל פרו וישרצו וירבו ויעצמו במאוד מאוד" - למרות כל הגזירות האכזריות של פרעה ועול השעבוד הקשה. לאחר מכן - עשר המכות, שכל מכה ומכה היא פלא עצום בפני עצמו, ומפליא אף לראות את ההפליה הנפלאה, כיצד פגעה המכה דווקא במצרים ולא בבני ישראל. בהמשך - יציאת מצרים, קריעת ים סוף, טביעת המצרים, אלו ניסים מופלאים! ובמדבר - האכילם ה' לחם מן השמים, והשקם מים חיים מן הסלע! אבל מכל הניסים העצומים הללו - מצווה עלינו לזכור דווקא את "ענני הכבוד"!

מדוע?

כי מלבד עצם הנס הפלאי שבקיומם של עננים מופלאים אלו [כפי שנרחיב להלן, אודות הניסים המיוחדים שנעשו על ידם], הרי הדגשה מיוחדת יש כאן - "ענני כבוד"! היה בהם גילוי מיוחד של חיבה ואהבה של הקב"ה לעם ישראל. עננים אלו, שהקיפו את עם ישראל מכל צד, הראו איך הקב"ה עוטף ומחבק את בניו אהוביו באהבה עצומה, ועליהם דרשו את הפסוק (דברים לב י): "יִסְבְּבֵנָהוּ יְבוֹנְנֵהוּ יִצְרְנֵהוּ פְּאִישׁוֹן עֵינָיו... פֶּרֶשׁ כְּנָפָיו יִקְחֵהוּ יִשְׂאֵהוּ עַל אַבְרָתוֹ". הקב"ה חובק את עמו האהוב תחת כנפיו, ומוליכם באהבה ובחמלה. משגיח עליהם בהשגחה גלויה וקרובה. ובאמת גם הגויים התרגשו והתפעלו דווקא מאותו גילוי חיבה מיוחד שבא לידי ביטוי בענני הכבוד, כמו שנאמר (במדבר יד יד): "וְאָמְרוּ אֶל יוֹשֵׁב הָאָרֶץ הַזֹּאת, שָׁמְעוּ כִּי אֵתָה ה' בְּקֶרֶב הָעָם הַזֶּה, אֲשֶׁר עִין בְּעֵין נִרְאָה אֵתָה ה' וַעֲנַנְךָ עֹמֵד עֲלֵיהֶם, וּבָעֵמֶד עָנָן אֵתָה הַלַּיְלָה לְפָנֵיהֶם יוֹמָם, וּבָעֵמֶד אֵשׁ לַיְלָה".

זכר לסוכות

דעה שניה - זכר לסוכות ממש, שהקימו עם ישראל. ומה המיוחד בסוכות הללו? בסוכות אלו רואים אנו את גודל מעלתם של עם ישראל, ואת אהבתם ודבקותם המוחלטת בקב"ה. עם ישראל - בחודשים האחרונים לשהותם במצרים, היו מוקפים בכל טוב, מאומה לא חסר להם. אך כשציוה עליהם הקב"ה לצאת - עשו זאת מיד, בלי היסוס, ואפילו צידה לא לקחו - מלבד מעט בצק, ומצות ומרור שנותרו להם מליל השימורים. כ-3 מיליון אנשים נשים וטף, עזבו את בתיהם ומשכנותיהם ועריהם וכל טוב אשר בהם, והלכו אחר ה' יתברך, אל המדבר הגדול והנורא, נחש שרף ועקרב, מקום אשר אין בו - לא בית ולא צל, לא אוכל ולא מים! ולא שאלו לאן תביאנו, היכן נמצא מחסה משרב ומקור, ומאין יבוא מזוננו. הלכו אחר ה' - ללא שאלות, מתוך אהבה, ובטחון מלא! והקב"ה זוכר להם זאת, כפי שמעיד הנביא (ירמיה ב ב): "כִּי אָמַר ה', זְכַרְתִּי לָךְ חֶסֶד נְעוּרֶיךָ אֲהַבְתָּ פְּלוּלֵתֶיךָ, לְכַתֵּךְ אַחֲרַי בַּמִּדְבָּר בְּאֶרֶץ לֹא זְרוּעָה". הלכו עם ישראל אחר ה' יתברך בלב בוטח, והקב"ה אכן הראה להם את נסיו וחסדיו הגדולים. "וַיִּסְעוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל מֵרַעְמֶסֶס סִפְתָּה" - מרחק של כ-120 ק"מ, מהלך שלושה ימים של אדם בינוני, ואילו הם הגיעו מרעמסס לסוכות באותו יום, בשעה קלה, עם נשיהם וטפם וכל הרכוש הכבד שלקחו עמם! אמנם ישבו בסוכות - אך ה' דאג לכל מחסורם! ללמדך שכל ההולך בדרך ה' ושם עליו מבטחו, אין הקב"ה עוזבו, ומראה לו את נפלאותיו. מפני זה נצטוונו לעשות סוכות דוגמתן, כדי שיתגלה ויתפרסם מתוך מצות הסוכות גודל מעלתן של ישראל במדבר, שהיו הולכים עם כובד האנשים והנשים והטף במקום שהוא אשר אין בטבע האדם לחיות בו, והוא שהעיד הכתוב: ארץ ציה ושממה, לא מקום זרע ותאנה וגפן. והלכו שם ארבעים שנה, וחיו בניסים תמידיים: מן, שליו, באר מים, ובגדיהם לא בלו ולא חסרו דבר, וישבו שם בסוכות שעשו להם להגן עליהם מפני הקור בחורף... (כד הקמח, רבנו בחיי, רמב"ן ויקרא כג מג)

חג שמח!

מצווה לפרסם בעבודה ובבית הכנסת

www.dvar-tora.co.il